

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ

śrīmadbhagavadgītāsūpaniṣatsu brahmavidyāyāṃ yōgāśāstrē
śrīkṛṣṇārjunasaṃvādē

**॥ arjunaviṣādayōgō nāma
prathamō'dhyāyaḥ ॥**

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ

॥ arjunaviṣādayōgō nāma prathamō'dhyāyaḥ ॥

dhṛtarāṣṭra uvāca

dharmakṣētrē kurukṣētrē samavētā yuyutsavaḥ |
māmakāḥ pāṇḍavāścaiva kimakurvata sañjaya || 1.1 ||

sañjaya uvāca

dr̥ṣṭvā tu pāṇḍavānīkaṃ vyūḍhaṃ duryōdhanastadā |
ācāryamupasaṅgamyā rājā vacanamabravīt || 1.2 ||

paśyaitāṃ pāṇḍuputrāṇāmācārya mahatīṃ camūm |
vyūḍhāṃ drupadaputrēṇa tava śiṣyēṇa dhīmatā || 1.3 ||

atra śūrā mahēṣvāsā bhīmārjunasamā yudhi |
yuyudhānō virāṭaśca drupadaśca mahārathaḥ || 1.4 ||

dhṛṣṭakētuścēkitānaḥ kāśirājaśca vīryavān |
puruḥjit kuntibhōjaśca śaibyaśca narapuṅgavaḥ || 1.5 ||

yudhāmanyuśca vikrānta uttamaujāśca vīryavān |
saubhadrō draupadēyāśca sarva ēva mahārathāḥ || 1.6 ||

asmākaṃ tu viśiṣṭā yē tānnibōdha dvijōttama |
nāyakā mama sainyasya saṃjñārthaṃ tān bravīmi tē || 1.7 ||

bhavān bhīṣmaśca karṇaśca kṛpaśca samitiñjayaḥ |
aśvatthāmā vikarṇaśca saumadattistathaiva ca || 1.8 ||

anyē ca bahavaḥ śūrā madarthē tyaktajīvitāḥ |
nānāśastrapraharaṇāḥ sarvē yuddhaviśārādāḥ || 1.9 ||

aparyāptam tadasmākaṁ balaṁ bhīṣmābhirakṣitam |
paryāptam tvidamētēṣāṁ balaṁ bhīmābhirakṣitam || 1.10 ||

ayanēṣu ca sarvēṣu yathābhāgamavasthitāḥ |
bhīṣmamēvābhirakṣantu bhavantaḥ sarva ēva hi || 1.11 ||

tasya sañjanayan harṣam
kuruvṛddhaḥ pitāmahaḥ |
siṁhanādam vinadyōccaiḥ
śaṅkham dadhmau pratāpavān || 1.12 ||

tataḥ śaṅkhāśca bhēryaśca paṇavānakagōmukhāḥ |
sahasaiṅbhyaḥanyanta sa śabdastumulō'bhavat || 1.13 ||

tataḥ śvētairhayairyuktē
mahati syandanē sthitau |
mādhavaḥ pāṇḍavaścaiva
divyau śaṅkhau pradadhmatuḥ || 1.14 ||

pāñcajanyaṁ hṛṣīkēśō
dēvadattaṁ dhanañjayaḥ |
pauṇḍraṁ dadhmau mahāśaṅkham
bhīmakarmā vṛkōdaraḥ || 1.15 ||

anantavijayaṁ rājā kuntīputrō yudhiṣṭhiraḥ |
nakulaḥ sahadēvaśca sughōṣamaṇipuṣpakau || 1.16 ||

kāśyaśca paramēṣvāsaḥ śikhaṇḍī ca mahārathaḥ |
dhr̥ṣṭadyumnō virāṭaśca sātyakiścāparājitaḥ || 1.17 ||

drupadō draupadēyāśca
sarvaśaḥ pṛthivīpatē |
saubhadraśca mahābāhuḥ
śaṅkhān dadhmuḥ pṛthak pṛthak || 1.18 ||

sa ghōṣō dhārtarāṣṭrāṇāṃ hṛdayāni vyadārayat |
nabhaśca pṛthivīm caiva tumulō'bhyanunādayan || 1.19 ||

atha vyavasthitān dṛṣṭvā dhārtarāṣṭrān kapidhvajaḥ |
pravṛttē śastrasampātē dhanurudyamya pāṇḍavaḥ || 1.20 ||

hṛṣīkēśaṃ tadā vākyamidamāha mahīpatē |

arjuna uvāca
sēnayōrubhayōrmadhyē rathaṃ sthāpaya mē'cyuta || 1.21 ||

yāvadētānnirīkṣē'haṃ yōddhukāmānavasthitān |
kairmayā saha yōddhavyamasmin raṇasamudyamē || 1.22 ||

yōtsyamānānavēkṣē'haṃ ya ētē'tra samāgatāḥ |
dhārtarāṣṭrasya durbuddhēryuddhē priyacikīrṣavaḥ || 1.23 ||

sañjaya uvāca
ēvamuktō hṛṣīkēśō guḍākēśēna bhārata |
sēnayōrubhayōrmadhyē sthāpayitvā rathōttamam || 1.24 ||

bhīṣmadrōṇapramukhataḥ sarvēśāṃ ca mahīkṣitām |
uvāca pārtha paśyaitān samavētān kurūniti || 1.25 ||

tatrāpaśyat sthitān pārthaḥ pitṛnatha pitāmahān |
 ācāryān mātulān bhrātṛn putrān pautrān sakhīmstathā || 1.26 ||

śvaśurānsuhr̥daścaiva sēnayōrubhayōrapi |
 tān samīkṣya sa kauntēyaḥ sarvānbandhūnavasthitān || 1.27 ||

kṛpayāparayā”viṣṭō viṣīdannidamabravīt |

arjuna uvāca
 dr̥ṣṭvemaṃ svajanaṃ kṛṣṇa yuyutsum samupasthitam || 1.28 ||

sīdanti mama gātrāṇi mukhaṃ ca pariśuṣyati |
 vēpathuśca śarīrē mē rōmaharṣaśca jāyatē || 1.29 ||

gāṇḍīvaṃ sraṃsatē hastāt tvakcaiva paridahyatē |
 na ca śaknōmyavasthātum bhramatīva ca mē manaḥ || 1.30 ||

nimittāni ca paśyāmi viparītāni kēśava |
 na ca śrēyō’nupaśyāmi hatvā svajanamāhavē || 1.31 ||

na kāṅkṣē vijayaṃ kṛṣṇa na ca rājyaṃ sukhāni ca |
 kiṃ nō rājyēna gōvinda kiṃ bhōgairjīvitēna vā || 1.32 ||

yēśamarthē kāṅkṣitaṃ nō rājyaṃ bhōgāḥ sukhāni ca |
 ta imē’vasthitā yuddhē prāṇāṃstyaktvā dhanāni ca || 1.33 ||

ācāryāḥ pītarāḥ putrāḥ tathaiva ca pitāmahāḥ |
 mātulāḥ śvaśurāḥ pautrāḥ śyālāḥ sambandhinastathā || 1.34 ||

ētānna hantumicchāmi ghnatō’pi madhusūdana |
 api trailōkyarājyasya hētōḥ kiṃ nu mahīkṛtē || 1.35 ||

nihatya dhārtarāṣṭrān naḥ kā prītiḥ syājjanārdana |
pāpamēvāśrayēdasmān hatvaitānātatāyinaḥ || 1.36 ||

tasmānnārhā vyaṃ hantum dhārtarāṣṭrānsrabāndhavān |
svajanaṃ hi kathaṃ hatvā sukhinaḥ syāma mādhave || 1.37 ||

yadyapyētē na paśyanti lōbhōpahatacētasaḥ |
kulakṣayaḥkṛtaṃ dōṣaṃ mitradrōhē ca pātakaṃ || 1.38 ||

kathaṃ na jñēyamaśmābhiḥ pāpādasmannivartitum |
kulakṣayaḥkṛtaṃ dōṣaṃ prapaśyadbhirjanārdana || 1.39 ||

kulakṣayē praṇaśyanti kuladharmāḥ sanātanāḥ |
dharmē naṣṭē kulaṃ kṛtsnamadharmō'bhibhavatyuta || 1.40 ||

adharmābhibhavāt kṛṣṇa pradusyanti kulastriyaḥ |
strīṣu duṣṭāsu vārṣṇēya jāyatē varṇasaṅkaraḥ || 1.41 ||

saṅkarō narakāyaiva kulaghnānāṃ kulasya ca |
patanti pitarō hyeṣāṃ luptapiṇḍōdakakriyāḥ || 1.42 ||

dōṣairētaiḥ kulaghnānāṃ varṇasaṅkarakāraikāḥ |
utsādyantē jātidharmāḥ kuladharmāśca śāśvatāḥ || 1.43 ||

utsannakuladharmāṇāṃ manuṣyāṇāṃ janārdana |
narakē niyataṃ vāsō bhavatītyanuśuśrūma || 1.44 ||

ahō bata mahatpāpaṃ kartuṃ vyavasitā vyaṃ |
yadrājyasukhalōbhēna hantum svajanamudyatāḥ || 1.45 ||

yadi māmapratīkāramaśāstraṃ śāstrapāṇayaḥ |
dhārtarāṣṭrā raṇē hanyuḥ tanmē kṣēmataraṃ bhavēt || 1.46 ||

sañjaya uvāca

ēvamuktvā'rjunaḥ sañkhyē rathōpastha upāviśat |

visṛjya saśaraṃ cāpaṃ śōkasaṃvignamānasaḥ || 1.47 ||

|| iti śrīmadbhagavadgītāsūpaniṣatsu brahmavidyāyāṃ yōgaśāstrē
śrīkṛṣṇārjunasaṃvādē arjunaviṣādayōgō nāma prathamō'dhyāyaḥ ||